

Jacek Górecki

Fundacja rodzinna – wybrane aspekty kolizyjnoprawne

I. Uwagi wprowadzające

Ustawa o fundacji rodzinnej¹ reguluje organizację i funkcjonowanie fundacji rodzinnej, w tym prawa i obowiązki fundatora, beneficjentów oraz organów fundacji. Fundacja rodzinna jest osobą prawną tworzoną w celu gromadzenia mienia, zarządzania nim w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów. Przez świadczenia rozumie się składniki majątkowe, w tym środki pieniężne, rzeczy lub prawa, przeniesione na beneficjenta albo oddane beneficjentowi do korzystania przez fundację rodzinną. Fundacja rodzinna w przypadku beneficjenta będącego osobą fizyczną może w szczególności pokrywać koszty jego utrzymania lub kształcenia.

Fundacja rodzinna nabywa osobowość prawną z chwilą wpisu do rejestru fundacji rodzinnych prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim. Może ona wykonywać działalność gospodarczą w zakresie wskazanym w art. 5 ustawy oraz działać poprzez jednostki terenowe (art. 10 ustawy).

Fundatorem fundacji rodzinnej może być wyłącznie osoba fizyczna² posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, która złożyła oświad-

¹ Ustawa z dnia 26.01.2023 r. (Dz.U. poz. 326 ze zm.) – dalej: „ustawa”.

² Wyklucza to dopuszczalność tworzenia fundacji rodzinnych przez osoby prawne i inne jednostki organizacyjne, zarówno krajowe, jak i zagraniczne, w tym także zagraniczne fundacje rodzinne. Zob. *L. Kwasińska, Fundator fundacji rodzinnej, rola fundatora w fundacji rodzinnej. Prawa i obowiązki fundatora fundacji rodzinnej*, „Krakowski Przegląd Notarialny” 2023, nr 2, s. 100.

czenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej w akcie założycielskim albo w testamencie (art. 11 ustawy). Akt założycielski i testament sporządza się w formie aktu notarialnego (art. 22 ustawy). Fundator ustala statut, który także wymaga dochowania tej formy (art. 26 ust. 1 ustawy) oraz wnosi do fundacji rodzinnej mienie na pokrycie funduszu założycielskiego o wartości nie niższej niż 100.000 zł (art. 17 ustawy). Mienie wnoszone na pokrycie funduszu założycielskiego ujęte jest w spisie mienia sporządzanym na piśmie przez fundatora (art. 27 ustawy).

Zarysowane powyżej okoliczności i zdarzenia związane z powstaniem i funkcjonowaniem fundacji rodzinnej zwykle będą powiązane wyłącznie z terytorium Polski i dotyczyć będą osób, które są obywatelami polskimi stale przebywającymi w Polsce. W takich przypadkach nie ulega wątpliwości stosowanie polskiego prawa do oceny czynności prawnych i innych zdarzeń odnoszących się do fundacji rodzinnej. Nie jest jednak wykluczone, że pojawi się w odniesieniu do nich także związek np. z osobami będącymi cudzoziemcami, osobami przebywającymi za granicą lub mieniem położonym za granicą. Wówczas dla rozpatrzenia kwestii prywatnoprawnych³ związanych z fundacją rodzinną konieczna stanie się analiza norm kolizyjnych obowiązujących w Polsce, aby przesądzić, czy znajdzie do nich zastosowanie także obce prawo. Temu zagadnieniu poświęcone są dalsze rozważania.

II. Udział cudzoziemców i podmiotów zagranicznych w powstaniu i funkcjonowaniu fundacji rodzinnej

Ustawa nie wyklucza tworzenia fundacji rodzinnych przez cudzoziemców (bezzaśnawców) oraz obywateli polskich, których miejsce za-

³ W dalszych rozważaniach pominięto aspekty publicznoprawne, a w szczególności kwestie podatkowe, które przy tworzeniu i funkcjonowaniu fundacji rodzinnej odgrywają istotną rolę i w praktyce przesądzają o wyborze wielu rozwiązań prawnych, w tym także o powiązaniach fundacji rodzinnej z zagranicą i obcym prawem. Zob. też J. Rusek, *Wykorzystanie fundacji prywatnej (rodzinnej) w procesie planowania podatkowego*, „Monitor Podatkowy” 2011, nr 11, s. 25 i n.; A. Mariański, A. Żądło, *Opodatkowanie fundacji prywatnych*, „Przegląd Podatkowy” 2018, nr 8, s. 21 i n.; A. Mariański, *Opodatkowanie fundacji rodzinnych, czyli dokąd zmierza tzw. uszczelnienie systemu podatkowego*, „Przegląd Podatkowy” 2020, nr 4, s. 32 i n.; K. Cień, *Fundacja rodzinna jako podatnik podatku dochodowego od osób prawnych – uwagi de lege lata oraz de*